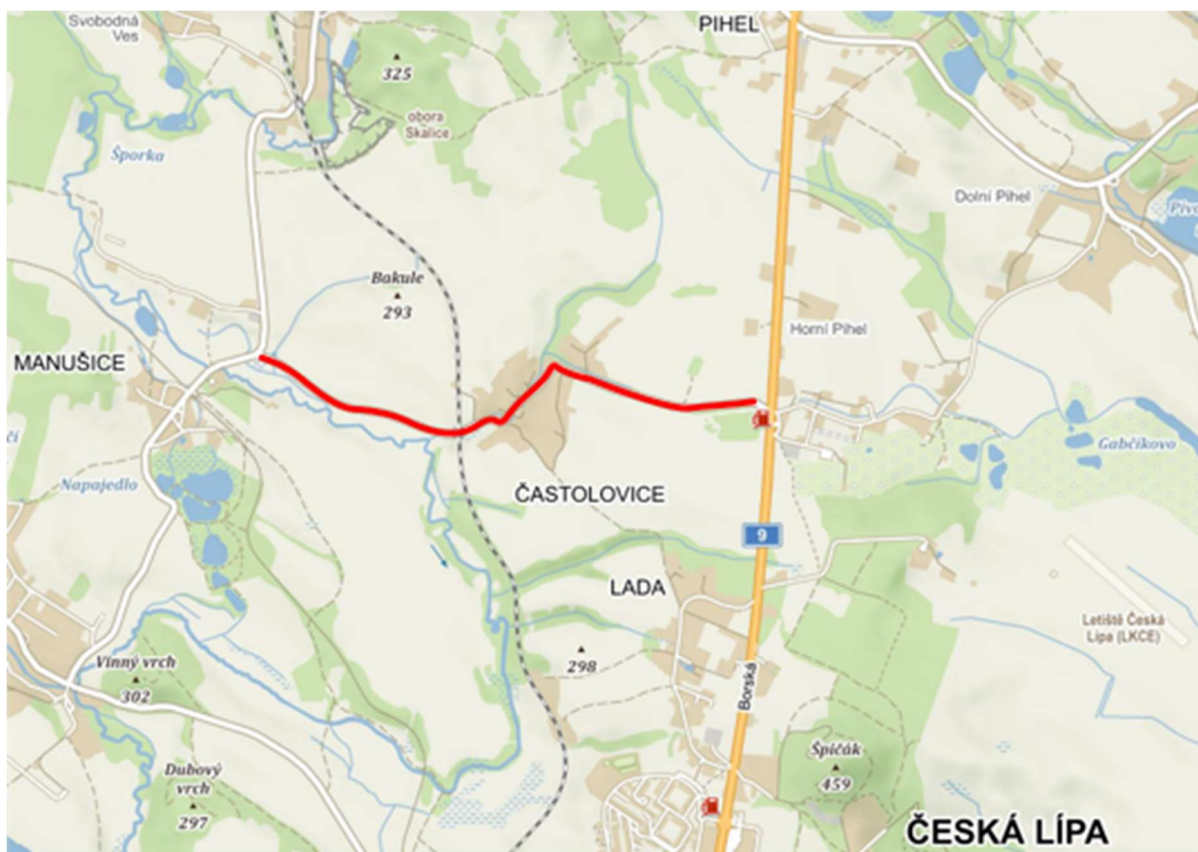

BIOLOGICKÉ POSOUZENÍ

Biologické posouzení okolí silnice 2629 mezi Manušicemi a Horním Pihel

Posuzovaným územím je dřevinný doprovod rostoucí podél silnice 2629 mezi křižovatkou severně od obce Manušice a napojením sledované komunikace na hlavní silnici směrem na Českou Lípou jižně od obce Horní Pihel.

Mapa lokality – sledovaný úsek silnice 2629 je vyznačen červeně.

Silnice 2629 prochází v části mezi Pihel a Častolovicemi rozsáhlými celky polí. Dřevinný porost zde tvoří neudržovaná zeleň v podobě několika vzrostlých dřevin nižšího věku (blíže k Častolovicím) a starých zmlazujících stromů na opačné straně. Směrem k hlavní silnici na Českou Lípou porost dřevin podél komunikace řídne, u odbočky k bývalému hřbitovu prakticky mizí.

V samotné obci Častolovice se nachází poměrně hodně zeleně bezprostředně podél hlavní silnice (především ve východní části obce). Za zmínku stojí především nepravidelná alej vzrostlých stromů v poměrně dobrém stavu (duby a lípy).

Z Častolovic směrem k Manušicím doprovází předmětnou komunikaci porost vzrostlých dřevin a zmlazujícího náletu. S ohledem na nedaleký meandrující tok Šporky jižně od silnice připomíná tato lokalita vlhký listnatý les. Kostru dřevin rostoucích podél silnice tvoří

v této části alej složená převážně ze vzrostlých topolů místy doplněných např. duby. V některých úsecích stromy jednostranně chybí a nahrazují je náletové křoviny.

Stav stromů (vysokých topolů a dubů) je zde poměrně dobrý. V obci a při jejím okraji byly stromy v minulosti ořezávány (poměrně dobře provedené zdravotní řezy). Mimo obec do stromů (topolů) zasahováno nebylo, jejich koruny obsahují mnoho suchých větví. Ve směru od Častolovic k Pihelu se nachází několik suchých či rozlámaných ovocných stromů.

V obou částech komunikace 2629 v okolí Častolovic lze porost podél silnice považovat za důležitý prvek v krajině. Přestože se v mapovaném úseku nachází poměrně hodně vegetace rostoucí v širším pásu podél silnice, severně i jižně od Častolovic se rozkládají rozsáhlá pole s naprostou absencí dřevin v ploše.

Metodika provedeního monitoringu:

Výskyt živočichů na předmětné lokalitě byl sledován především s ohledem na ornitofaunu.

Lokalita byla navštívena v srpnu 2020.

Stromy v aleji byly jednotlivě prohlédnuty za účelem zhodnocení stavu dutin z pohledu možných hnízdišť ptáků a dočasných či dlouhodobých úkrytů pro netopýry. Přítomnost těchto živočichů je sledována podle typických znaků (zbytky trusu, škrábance na kůře, hnízda, posouzení vhodnosti dutin k osídlení netopýry).

K monitoringu výskytu ptačích druhů v aleji a jejím okolí sloužily vokalizační projevy ptáků (zpěv) a přímá pozorování. Jednotlivé terénní návštěvy však nemohou plně nahradit dlouhodobé sledování lokality. Další informace týkající se zvláště chráněných druhů ptáků, které by mohly být realizací projektu dotčeny, proto doplnila recentní data z Nálezové databáze ochrany přírody AOPK ČR (dále jen „NDOP“).

Zjištěné druhy živočichů

Ptačí druhy zjištěné na lokalitě v rámci zoologického mapování shrnuje následující tabulka s vyznačením druhů zvláště chráněných podle vyhlášky č. 395/1992 Sb. k zákonu č. 114/1992 Sb, o ochraně přírody a krajiny (dále jen „ZCHD“). Druhy alespoň částečně vázané na stromový porost aleje (eventuálně navazující keřový podrost) jsou vyznačeny tučně.

Český název	Vědecký název	Stav ochrany podle legislativy
jiříčka obecná	<i>Delichon urbica</i>	ohrožená
vlaštovka obecná	<i>Hirundo rustica</i>	
brhlík lesní	<i>Sitta europaea</i>	
kos černý	<i>Turdus merula</i>	
rehek domácí	<i>Phoenicurus ochruros</i>	
pěnkava obecná	<i>Fringilla coelebs</i>	
holub hřivnáč	<i>Columba palumbus</i>	
hrdlička zahradní	<i>Streptopelia decaocto</i>	
pěnice hnědokřídla	<i>Sylvia communis</i>	
pěnice pokřovní	<i>Sylvia curruca</i>	
budníček menší	<i>Phylloscopus collybita</i>	
sýkora koňadra	<i>Parus major</i>	

BIOLOGICKÉ POSOUZENÍ

sýkora modřínka	<i>Cyanistes caeruleus</i>	
sýkora lužní	<i>Poecile montanus</i>	
vrabec domácí	<i>Passer domesticus</i>	
strakapoud velký	<i>Dendrocopos major</i>	
straka obecná	<i>Pica pica</i>	
sojka obecná	<i>Garrulus glandarius</i>	
krkavec velký	<i>Corvus corax</i>	ohrožený
ještěb lesní	<i>Accipiter gentilis</i>	ohrožený

Tabulka 1.: Druhy zjištěné na sledované lokalitě. Tučně jsou vyznačeni ptáci, kteří mají alespoň částečnou vazbu na doprovodnou vegetaci rostoucí podél silnice.

ZCHD ptáků zjištěné v okolí mapovaného území pomocí databáze NDOP v naprosté většině nemají přímou vazbu na biotop aleje. Obvykle jde o zvířata vyhledávající jiná stanoviště (např. čáp bílý, chřástal polní, luňák červený). V okolí sledované silnice by z druhů evidovaných v NDOP mohl připadat v úvahu výskyt žluvy hajní a ůhýka obecného.

Stromy rostoucí podél silnice 2629 mají poměrně vhodné parametry pro možný výskyt netopýrů – týká se to především vzrostlých dubů v intravilánu obce a navazující mezernaté aleje (topol, dub) od Častolovic směrem k Manušicím. Na jednom z dubů směrem k Manušicím (po levé straně nedaleko za Častolovicemi) byla zjištěna dutina (prasklina) s tmavými skvrnami pod vstupním otvorem, které mohou poukazovat na pobyt netopýrů.

Úsek na opačnou stranu od obce směrem k Pihelu pro letouny příliš vhodný není – byly zde zjištěny dva suché stromy, ty však neposkytují vhodné podmínky pro výskyt netopýrů.

Značné množství druhů letounů bylo zadáno do NDOP v tradiční „netopýří“ lokalitě ve Skalici u České Lípy nedaleko od zájmového území. Některé z nich budou v létě nepochybně vyhledávat i stromové úkryty, které netopýři často střídají. Ze zjištěných druhů se jedná např. o netopýra ušatého, netopýra černého, netopýra řasnatého, netopýra Brandtova či netopýra vodního.

Komentář k zjištěným výsledkům

ZCHD ptáků zjištěné při terénním šetření nemají přímou vazbu na porost dřevin v aleji. Vlaštovky přeletují na okolních polích a nad zástavbou při sběru potravy, krkavec velký může na vysokých stromech ojediněle vysedávat, ale nehnízdí zde. Ještěb obývá lesní biotop a nad sledovanou lokalitou pouze přelétával.

V terénu nebyl prokázán výskyt ůhýka obecného, podle databáze NDOP není v širším okolí pozorován příliš často, ale záznamy o tomto druhu zde existují. ůhýk obecný s oblibou vyhledává křoviny podél cest (zmlazující ovocné stromy, šípky apod.), často se vyskytuje ve vhodných alejích podél silnic. Dle názoru zpracovatele posouzení však sledovaný porost není pro tohoto ptáka příliš vhodný. V zájmovém území dominují vzrostlé stromy a místo plodonosných keřů zde převažuje mladý nálet listnatých dřevin.

Dalším druhem z NDOP, který může okrajově využívat prostředí sledované aleje, je žluva hajní. Tento pták však disponuje velkým teritoriem a zásahy do dřevin související s rekonstrukcí porostu se jej prakticky nedotknou.

Výskyt netopýrů na stromech v aleji je s ohledem na charakter porostu (vysoké stromy s místy poškozenými kmeny a dutinami od šplhavců) v mapovaném území dosti

pravděpodobný. Některé kontrolované stromy (viz fotodokumentace) disponují vyloženě vhodnými parametry pro stromové druhy letounů. Zároveň byly v NDOP doloženy druhy netopýrů, které dutiny běžně využívají. Je třeba počítat s tím, že letouni své úkryty často střídají a nemusejí být na místě zastížení ani v případě, že dané stromy skutečně obývají.

Závěr zoologického monitoringu a doporučení k realizaci projektu

V zájmovém území byl zjištěn výskyt ZCHD vlaštovka obecná, krkavec velký a jestřáb lesní. Žádný z těchto druhů nemá přímou vazbu ke stromům v aleji a dřevinám rostoucím podél silnice.

Okrajově by mohl některé křoviny využívat ťuhýk obecný doložený v NDOP. Na místě však zastížen nebyl a v případě dané aleje nepovažuji jeho výskyt za pravděpodobný. Případná rekonstrukce aleje by pro tento ptačí druh neměla být nikterak riziková, ponechání křovin podél silnice je nicméně vhodné vnímat jako výhodu nejen pro ťuhýka, ale i pro ostatní ptačí druhy (interakční prvek v krajině). Žluva hajní (rovněž v NDOP) by potenciálními zásahy v aleji s ohledem na větší areál rovněž neměla být dotčena.

Plánované zásahy do dřevin je nutné vždy provádět mimo období hnízdění ptáků.

Na většině stromů nebyly zjištěny pobytové stopy netopýrů ani zaznamenány jejich zvukové projevy, přítomnost stromových druhů letounů na lokalitě je však poměrně pravděpodobná s ohledem na charakter některých dřevin i údaje o výskytu netopýrů doložené v okolí podle NDOP.

Netopýři mohou své úkryty často měnit a vhodnou lokalitu osídlit v jiném období. S přihlédnutím k výše uvedenému doporučuji při realizaci projektu postupovat se zvýšenou opatrností. Pokud by měly být některé stromy zcela odstraněny, případně bude plánován výrazný ořez proschlých větví, mělo by tak být učiněno nejlépe v období od poloviny března do jeho konce. V této fázi roku výrazně klesá riziko z předčasného probuzení potenciálně zimujících netopýrů ve stromech a zároveň ještě nehrozí hnízdění ze strany ptáků. Křivý dub s prasklinou západně od Častolovic (viz fotodokumentace) může nabízet vyhovující podmínky pro letouny a bylo by vhodné jej na místě zachovat. Lze rovněž zajistit prohlédnutí stromů chiropterologem v době bezprostředně předcházející kácení dřevin či větším zásahům do korun.

Doplnění aleje novou výsadbou a stabilizace stávajících dřevin je v okolní otevřené krajině z pohledu biodiverzity vyloženě žádoucí.

Zpracovatel průzkumu:

Mgr. Olga Hušková

Použitá literatura a další zdroje:

AOPK ČR. Nálezová databáze ochrany přírody. [on-line databáze; portal.nature.cz]. 2020-08-25

Netopýři v lesích: doporučení pro lesnickou praxi – Cepáková, E., Hort, L., vydala Česká společnost pro ochranu netopýrů (ČESON) roku 2013

Osídlení stromových dutin netopýry v lužním lese ve vegetační sezóně (diplomová práce) – Konrádová, B., 2018

Zákon o ochraně přírody a krajiny, č. 114/1992 Sb. ve znění pozdějších předpisů

Mapové podklady podle www.mapy.cz

BIOLOGICKÉ POSOUZENÍ

Obrazová příloha:

Obr.1: Několik mladých dřevin v dobrém stavu před obcí Častolovice (fotografováno od Pihelu).

Obr. 2: Pohled na opačnou stranu k Pihelu (směr hlavní silnice Nový Bor-Česká Lípa) – dřevinný doprovod zde prakticky chybí, vpravo pás stromů lesního charakteru mimo těleso silnice

Obr. 3 a 4: Poškozené ovocné stromy v úseku Častolovice-Pihel. Tyto stromy i přes své poškození nejsou příliš vhodné pro netopýry ani pro dřevokazný hmyz.

Obr. 5: Vzrostlé duby a lípy podél silnice ve východní části obce Častolovice. Poměrně dobrý stav.

BIOLOGICKÉ POSOUZENÍ

Obr. 6: Charakter zeleně od Častolovic směrem k Manušicím. Přerušovaná alej topolů se vtroušenými duby a křovinami.

Obr. 7.-9.: Poškozené stromy v úseku od Častolovic k Manušicím, které mohou být zajímavé pro letouny. Vlevo nahnutý dub jižně od cesty s prasklinou mezi kosterními větvemi – nelze vyloučit přítomnost netopýrů v prasklině. Uprostřed příklad proschlých korun topolů s dutinami od datlovitých ptáků a vpravo polámaný strom (patrně vrba) dále od vozovky při jižní straně silnice mezi Častolovicemi a viaduktem.